fortifikatsiooni alal, sai ta 1656 alamkonduktoriks Göteborgis, teenis hiljemini peamiselt Baltimail fortifikatsiooniohvitserina, tõustes 1676 ooberstleitnandiks; 1678 määrati ta kindralkortermeister-leitnandiks ning fortifikatsiooniülemaks Liivi-, Eesti- ja Saaremaal. E. oli ka fortifikatsiooniülemaks Henrik Horn'i väes retkel Preisimaale, inspitseeris 1681 Tallinna, Pärnu, Tartu ja Kuressaare kindlusi ning teotses 1687—98 Tallinna Toompea komandandina; surn. 1699 (maetud Tallinna Toomkirikus). — Sõjainsenerina juhtis E. enamiku praegusel Eesti alal asuvate kindluste ehitamist ning valmistas nende jaoks plaane ja jooniseid, millest osa on säilinud. Selle kõrval töötas ta ka tsiviilarhitektuuri alal. Ta plaani põhjal ehitati Tartus 1688—93 uus raekoda ning 1688—90 ülikoolihoone.

Nord. Familjeb.; G. Elgenstierna, Svenska adelns ättartavlor II (1926); C. Schirren, Zur Geschichte der schwedischen Universität in Livland (Mitt. VII, 1854); Fr. Bienemann *jun.*, Zur Gründungsgeschichte der zweiten schwedisch-livländischen Universität in Dorpat (Mitt. XV, 1893); Tartu linnaarhiivi andmed. *E. T.*

ESTAM (Eschstamm), Johann Georg, koolitegelane ja kasvatusteadlane, sünd. 20. IX 1891 vkj. Pärnus merimehe pojana, õppis Pärnu linnakoolis, lõpetas Pärnu meesgümnaasiumi 1909, õppis Moskva ülikooli ajaloo-filoloogiateaduskonna Lääne-Euroopa kirjanduste ajaloo osakonnas 1909—12, romaani ja germaani keelte osakonnas 1912—14, lõpetades viimase, viibis edasiharimise otstarbel ms. 1922 ja 1928 Inglismaal, peamiselt Londonis. E. omandas 1936 mag. phil. astme Tartu ülikoolis töö eest „Koolijõudluste üleriigiline kontroll võõrkeeltes". Koolipõllul on E. teotsenud saksa ja ladina keele õpetajana Moskvas V. Lebedev'i eragümnaasiumis 1914—17, Pärnu erakaubanduskooli inspektorina 1917—18, Pärnu tütarlastegümnaasiumi direktorina 1918—22 ja Pärnu linna koolinõunikuna 1922—32; ta on selle järel toiminud õppeülesandetäitjana Tartu ülikoolis pedagoogika ja inglise keele metoodika alal. Ta on juhatanud saksa ja inglise keele edasiharimise kursusi Pärnus igal suvel 1923—32, töötanud lektorina üheaastasil pedagoogilisil kursusil Pärnus 1924—26, esinenud referendina õpetajate-päevadel ja pedagoogilisil nädalail. Haridusministeeriumi ülesandel on E. revideerinud võõrkeelte õpetamist gümnaasiumes ja koostanud aruande üleriigiliste inglise keele kontroll-tööde kohta 1927. Ta on avaldanud kirjutisi „Kasvatuses", koostanud üleriigilised testid inglise keeles gümnaasiumidele 1930, saksa keeles algkoolidele 1932, toimetanud inglise kirjanikkude kooliväljaandeid ja oli a-st 1932 „Võõrkeelte Akadeemia" tegevtoimetaja. E-i erihuviaaladeks on statistilised meetodid kasvatusteaduses ja võõrkeelte metoodika.

Isikl. kogutud andmed. *J. Ks.*

F.

FABRITIUS, Ludvig, Rootsi sõjaväelane ja diplomaat, sünd. 14. IX 1648 Brasiilias arsti pojana, oli Vene teenistuses, sattus Stenka Razin'i mässuliste kätte, siis Pärsiasse, mida külastas hiljemini kolmel korral Rootsi kuninga ülesandel; surn. 6. X 1729 Rootsis. — F-i üheks ülesandeks oli püüda Pärsia siidikaubandust üle Venemaa koondada Narva. Riigi poolt osteti pärslaste kaupade jaoks Narvas eriline kivihoone; ühtlasi olid kaubad Narvas esialgu kolm aastat tollivabad ja arvati hiljemini alandatud tolli alla. Kauguse tõttu ei saanud kaubanduslik vahekord kujuneda eriti elavaks ja katkes hoopis Põhjasõja ajal.

H. Hofberg, Svenskt biogr. handlexikon I (1906); F. F. Carlson, Sveriges historia under konungarne af Pfalziska huset V (1879), lk. 98—99; O. Liiv, Ühest suurprotsessist 17. sajandi lõpul („Ajalooline Ajakiri" 1932, nr. 3). *O. L.*

***FAEHLMANN (Fählmann, Fehlmann), Friedrich Robert,** arst, kirja- ja keelemees, sünd. 20. XII 1798 vkj. — F-i pidev keeleharrastuslik tegevus algas 1842, mil ta valiti Tartu ülikooli eesti keele lektoriks. Kõigepealt ta selgitas kirjutises „Ueber die Flexion des Wortstammes" (1843) eesti sõnatüvede häälikute laadivaheldusi („raag—rao", „rüpama—rübata", „süssi—söe"), lähtudes tugevaastmelisest tüvest. See töö astmevahelduse kohta on eelastmeks M. Veske (vt.) väldeteteooriale. F-i peatööks eesti keeleõpetuse alal on sõnade

Eesti biograafilise leksikoni tÃ¤ienduskÃ¶ide, 1940, lk. 58